

Maastopalon jälkivartiointiohje

Petri Loikkanen
Metsähallitus, Luontopalvelut
25.4.2025

Kuvat: Metsähallitus.





Taustaa

Luet Metsähallituksen ohjetta maastopalojen jälkivartiointia varten. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa jälkivartiointia suorittavan henkilön turvallisuus ja se, että jälkivartioinnissa toimitaan oikein.

Tämä ohje on yleisluontoinen. Tarkemmat ohjeet kullekin jälkivartiointikohteelle antaa pelastustoimen edustaja ja/tai Metsähallituksen vastuuhenkilö.

Pelastuslain (379/2011 § 40) mukaan jälkivartiointi on omistajan vastuulla. Metsähallitus käyttää velvoitteen suorittamiseen urakoitsijoita ja yhdistyksiä, jotka varmistavat maastossa, ettei palo syty uudestaan.

(Maanomistajan toteuttama) jälkivartiointi on tärkeää, sillä se

- **varmistaa, että maastopalo ei pääse leviämään uudestaan**
- **vapauttaa pelastustoimen resursseja muihin tehtäviin.**



Mitä jälkivartiointi on?

- Jälkivartiointi tarkoittaa tilannetta, jossa pelastustoimi päättää lopettaa pelastustoiminnan ja siirtää vastuun maastopalotilanteesta maanomistajalle.
- Jälkivartiointi voidaan määrätä joko jatkuvaksi tai määräajoin (esimerkiksi kahden tunnin välein) tarkastettavaksi. Pelastustoimenjohtaja antaa tarkat ohjeet jälkivartiointiin.
- Jälkivartioinnissa tarkkaillaan paloaluetta. Jos palo syttyy uudestaan, jälkivartiassa oleva henkilö ilmoittaa palosta pelastustoimelle soittamalla hätänumeroon (112).
- Jälkivartiointi toteutetaan usein yksintyöskentelyinä.
- Jälkivartiointivuoro kestää 8 h. Tämän jälkeen on suositeltavaa tehdä vuorovaihto.



Jälkivartiointiin liittyvät riskit 1/2

Jälkivartiointi maastopalon jälkeen on turvallista ja mielenkiintoista työtä. Siihen kuitenkin liittyy riskejä, jotka on tärkeää huomioida.

Haitalliset yhdisteet

Maastopalon jälkeen alueella voi olla haitallisia yhdisteitä sekä ilmassa että erityisesti maan pinnassa palaneella alueella. Toteuta jälkivartiointi niin, että altistut haitallisille yhdisteille mahdollisimman vähän.

Estä altistuminen esimerkiksi välttämällä palaneella alueella kävelemistä, karttamalla ihokosketusta palaneeseen aineeseen sekä pitämällä huolen likaantuneiden vaatteiden ja jalkineiden puhdistuksesta. Haitallisten yhdisteiden vuoksi jälkivartiointiin ei pidä osallistua, jos sairastat keuhko-, sydän- tai verisuonitauteja tai olet raskaana.



Jälkivartiointiin liittyvät riskit 2/2

Vaurioitunut puusto

Maastopalon jälkeen puusto on usein vaurioitunut ja puut saattavat kaatua yllättäen. Vältä palaneella alueella liikkumista ja tarkkaile puustoa. Puun kaatuminen on todennäköisempää, jos sää on tuulinen.

Vaikeakulkuinen ja liukas maasto

Jälkivartiointia tehdään usein metsäisessä ympäristössä, jossa on kiviä, kantoja ja juurakoita. Ne ovat usein sammutustöiden jälkeen liukkaita. Liiku alueella varovaisesti. Käytä nilkkaa tukevia ja pitäväpohjaisia jalkineita.

Käärmeet, punkit ja ampieiset

Maastopaloapaikalla, kuten metsässä yleensäkin, voi olla punkkeja, käärmeitä ja ampieisia. Varaudu niihin pukeutumalla oikein. Jos olet allerginen ampieisen pistokselle, ota mukaan lääkettä. Tee punkkitarkastus työpäivän jälkeen.

Jos palo syttyy uudestaan

- Jos tulipalo syttyy uudestaan jälkivartiointin aikana, on sammuttaminen pelastustoimen tehtävä.
- Jälkivartiointia suorittavana voit kuitenkin kykyjesi mukaan aloittaa sammutuksen, jos käytössäsi on vettä ja sammutus on turvallista.
- Maastopaloissa maastoon jää usein kohtia, jotka höyryävät, mutta jäähtyvät itseksseen (esimerkiksi kuumat kivet ja kannot) sekä hyvin pieniä, kyteviä paloja.
 - Pienet kytevät palot sammuvat useimmiten itseksseen. Niitä kuitenkin pitää seurata tarkasti. Jos kyteminen voimistuu liekeiksi, ilmoita palosta välittömästi hätänumeroon (112).





Toiminta palotilanteessa

Jälkivartiointi toteutetaan kävelemällä paloalueen reunoilla palanutta aluetta ja lähiympäristöä samalla tarkkaillen. Kävele paloalueen sisällä vain, jos epäilet, että palo voi syttyä uudestaan.

Jos palo syttyy, toimi näin:

1. Soita välittömästi hätänumeroon (112).
2. Kerro, kuka olet ja mistä soitat: kerro osoite tai maastokoordinaatit. Kerro myös, että olet aiemmin palaneen alueen jälkivartioitehtävissä.
3. Kerro, mitä on tapahtunut ja miten laajalle alueelle arvioit palon levinneen.
4. Noudata hätäkeskuksen antamia ohjeita.
5. Opasta pelastustoimi paikalle. Kerro, mikä tie tai koordinaatti on lähellä palopaikkaa.
6. Älä lopeta jälkivartiointityötä, ellei pelastustoimi niin erikseen määrää.



Jälkivartioinnin muistilista

Ota nämä asiat huomioon ennen työn aloittamista:

- Ilmoita lähipiirillesi, minne olet menossa ja milloin aiot palata takaisin.
- Varmista, että sinulla on tarvittavat varusteet mukanas.
- Huolehdi, että olet tavoitettavissa puhelimitse koko vartiointivuorosi ajan.
- Ilmoita Metsähallituksen päivystäjälle, kun tulet maastopalopaikalle ja kun poistut sieltä. Ilmoitustavasta sovitaan päivystäjän kanssa.



Mitä mukaan jälkivartiointivuorolle

Ota mukaasi

- Riittävästi nestettä ja evästä
- Taskulamppu
- Säähän ja ympäristöön soveltuva vaatetus
- Tukevat jalkineet, joilla voit liikkua hankalassakin maastossa
- Ensiaputarvikkeita
- Puhelin, jossa on täyteen ladattu akku: tarvittaessa myös varavirtalähde

Metsähallitus maanomistajana

Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka tuottaa luonnonvara-alan palveluja monipuoliselle asiakaskunnalle kansalaisista suuryrityksiin. Osana luonnonvarojen kestävää hoitoa ja käyttöä huolehdimme yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta ottamalla huomioon biologisen monimuotoisuuden suojelun, luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Lisäksi sovitamme yhteen luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun saamelaisten kotiseutualueella siten, että turvaamme saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset, sekä poronhoitoalueella siten, että täytämme poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet.

Metsähallituksen hallinnassa on kaikkiaan 12,6 miljoonaa hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita. Tämä on lähes kolmannes Suomesta.

Metsähallituksen hoidossa on maa-alueita 9 186 000 hehtaaria ja vesialueita 3 416 000 hehtaaria, yhteensä 12 602 000 hehtaaria.

Suurin osa valtion omistamista maista sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa. Alueisiimme kuuluu monipuolisesti metsiä, soita, rantoja ja vesiä.



www.metsa.fi



@metsahallitus_forststyrelsen



@metsahallitus